CHRISTOPHE CHABOUTÉ: *SAM*

ZAVOD VIGEVAGEKNJIGE, LJUBLJANA, 2018; SLOVENŠČINA, PREVEDLA KATJA ŠAPONJIĆ, 368 STR., ČB, 17 X 24 CM, 25 €

V strip nas uvede zavihek s prikladnim zapisom: »To je tiha knjiga. Morje neskončne miline. Brutalnost obsodbe na samoto. Knjiga o pogumu. Slovar sveta. Himna domišljiji. Hvalnica besedi. Alegorija življenja. Čista poezija.« Redko imamo priložnost brati strip, kjer bi forma v tolikšni meri podpirala vsebino. Čeprav je narisan v črno-beli tehniki, lahko zremo neskončno mnogo odtenkov domišljije posameznika, ki ni še nikoli uzrl sveta – in si ga lahko zgolj predstavlja. Razmeroma regularne razporeditve strani avtor razgibava z občasnimi izpustitvami robov okvirčkov, predvsem pa so pomenljive razlike v ozadjih, saj teh skorajda ni, kadar zremo daleč najbolj kreativne in presunljive mentalne podobe manj poznanih reči iz zunanjega sveta, kakor o njih sklepa naslovni junak Sam. Kadar gledamo njega, zaprtega v labirintnem stolpu svetilnika, so ozadja logično temna, čeprav mestoma ponujajo informacije o tem temeljnem samotnem okolju. Strip doseže dramatični vrhunec ravno ob protagonistovem prepoznanju, da je zapornik, ujet v svojem svetilniku s slovarjem in ribico za družbo.

Za bralca je čustveno prav tako težko spremljati sicer natančno preučene Samove kretnje in obrazno mimiko, ki jo poleg fizične spačenosti, zaradi katere so se ga starši sramovali in mu je bil preprečen stik z zunanjim svetom, zaznamuje prisoten rahel nasmešek med igro naključnih iskanj besed v slovarju, ki se razblini ob spoznanju, da obstaja nekaj takega kot samota v nasprotju z denimo potovanji. Specifično kontrastno vzdušje ujetosti samotarja v klišejski prostor tesnega stolpa brez možnosti izhoda avtor ustvarja s številnimi morskimi scenami, ki kot motiv vselej pomenijo okno v svet, možnost za plovbo na katerikoli kotiček planeta in širjenje obzorja, pa najsi predstavljajo mirno valovanje ali divji ples ptic. Zanimivo je, da strip, ki je večinoma nem, pripoveduje ravno o brezmejni moči besed in z njihovim spoznavanjem povezano radostno željo po učenju o nepoznanem svetu. Ne bi mogli z gotovostjo reči, ali ob tem govorimo o simpatični nevednosti ali nam strip morda pripoveduje o večvrednosti domišljijske vednosti samouka, dejstvo pa je, da so slovarskim geslom, kot jih vidi Sam, namenjeni strateško pomembno postavljeni okvirčki v stripu.

Svet prihaja k njemu tako na banalne načine, kot je dostava nujnih potrebščin – brez človeškega stika, se vé, kot na sicer redkejše, a mnogo veličastnejše, kot je ponudba prijateljske geste z zapisanim vprašanjem, kaj bi ga razveselilo, in odgovorom – podobe sveta. Ravno v tem preskoku, med opazovanjem na novo pridobljenih fotografij s celega planeta in idejo, da bi ga tudi on morda lahko šel raziskat, postane aktivni junak, presrečen nad novonastalo možnostjo, bralca pa ta nova dejavnost izven ustaljenih okvirjev zaskrbi, saj se prične spraševati, kaj se bo zgodilo z njegovo samozadostnostjo. Tak odprt konec ob prvem branju deluje precej pozitivno, a se bralec hitro zdrzne in zave, kako bo vendarle nekdo, kot je Sam, preživel v zunanjem svetu, ali bolje rečeno, kako bo ta nanj in na njegovo drugačnost reagiral. Kako hitro bo prišel do spoznanja, da je osama njegova obsodba, ki jo bo slej ali prej začel pogrešati kot nujno tolažbo.
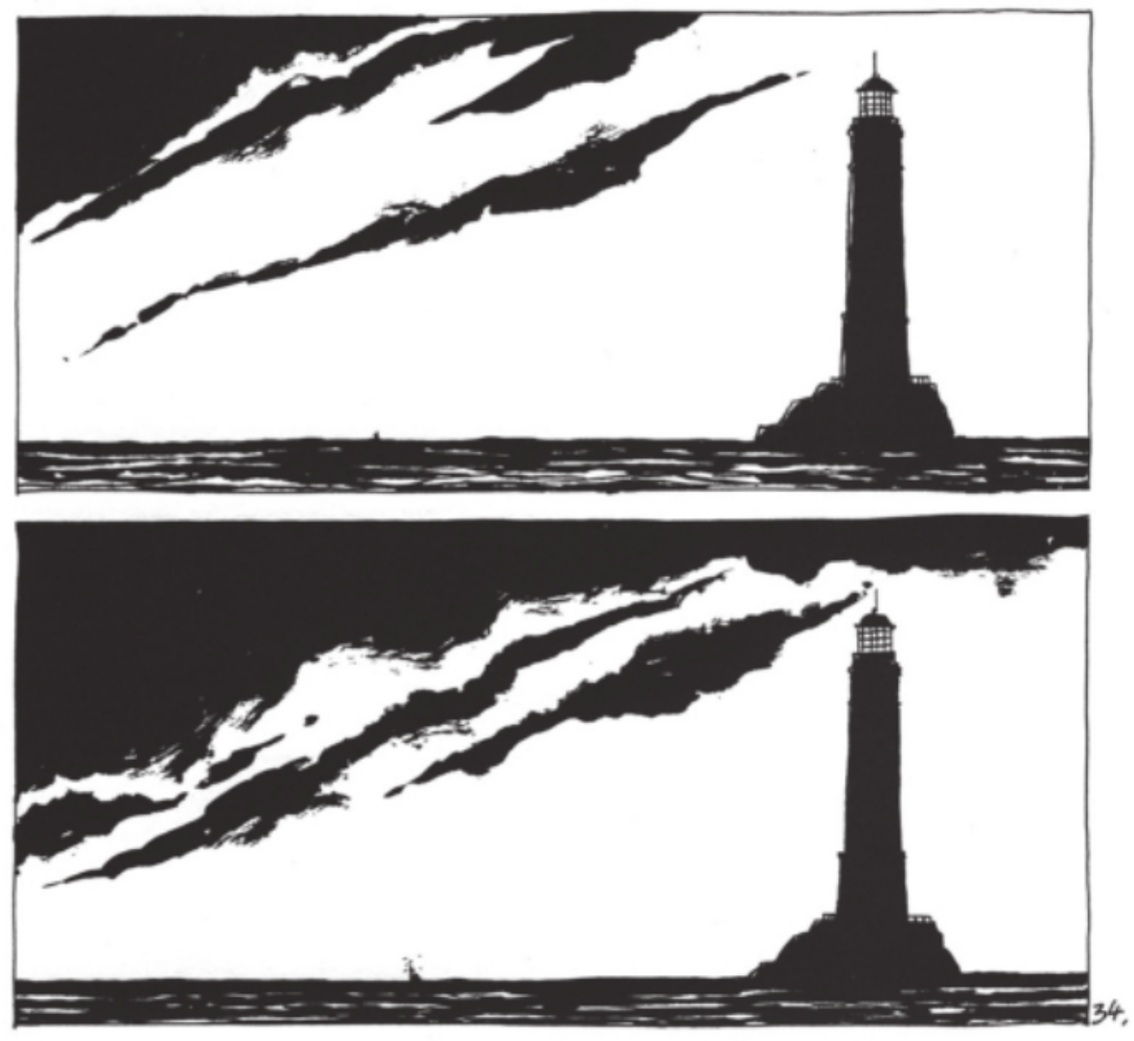
Stripovski roman, ki strukturno kljub manku besed povsem ustreza dovršeni obliki tega, kar imamo običajno v mislih, ko govorimo o kvalitetnem stripovskem čtivu – navsezadnje je bil uvrščen tudi v posebni izbor na festivalu v Angoulêmu, je v originalu izšel leta 2008, torej deset let zatem, ko je Chabouté zaslovel s svojima prvima izdanima albuma *Sorcières (Čarovnice)* ter *Quelques jours d'été (Nekaj poletnih dni)*. Avtor se je med številnimi drugimi deli lotil tudi stripovske adaptacije romana *Moby Dick* – zagotovo njegova produkcija tako poleg že prevedenega magistralnega dela *Sam* ponuja dovolj materiala, da bi se lahko veselili še kakšnega prevoda v slovenščino. (Katja Štesl)